

קורות גדוד טנקים 410

במלחמת יום הכיפורים (6 - 26 אוקטובר 73)

קטלוג סעיפי התוכן

1. מבנה ומפקדים :
- 1.1 כוחות מצטרפים לגדוד
  - 1.2 איוש מפקדת הגדוד
  - 1.3 איוש מפקדים בפלוגות
  - 1.4 שיבוצים ועבודת שלישות
  - 1.5 המוראל ביחידות והטיפול בפרט
  - 1.6 סד"כ כלים ופרישתם
  - 1.7 מצאי צל"מ
  - 1.8 מלאי תחמושת בטן
  - 1.9 מצב זיווד
  - 1.10 ציוד אישי
2. ידיעות, משימה, וכוונה
- 2.1 ידיעות על אויב וקרקע
  - 2.2 ידיעות על כוונת הדרג הפוקד
  - 2.3 ידיעות על פעולות כוחות שכנים
  - 2.4 המשימה שהוטלה על הגדוד
  - 2.5 הכוונה שהוגדרה ע"י המג"ד
  - 2.6 ידיעת החיילים את תמונת הקרב והכוונה
3. תאור פעולות הגדוד (במסגרת החטיבה)
- 3.1 תאור שלבים כרונולוגי
4. תאור פעולות יחידות הגדוד באזורים אחרים
- 4.1 תאור כרונולוגי
5. הפעלת יחידות ח.ס.מ.ח (חרמש, סיור, מרגמות, חבלה)
- 5.1 סד"כ ח.ס.מ.ח ואיושו.
  - 5.2 תאור הפעלת החרמ"ש
  - 5.3 תאור הפעלת הסיור
  - 5.4 תאור הפעלת מרגמות
  - 5.5 תאור הפעלת חבלה
6. מפקדות, שליטה, קשר
- 6.1 מצאי אמצעי קשר והוראות קשר
  - 6.2 העיקרית והחפ"ק
  - 6.3 כיתת מבצעים ומודיעין
  - 6.4 ניהול מחו"פ
  - 6.5 רשתות הקשר שפעלו
  - 6.6 האזנות לא פקליו"ת
  - 6.7 ניתוקי קשר ותקלות
  - 6.8 העברות ת"פ מבחינת הקשר
  - 6.9 הפעלות קשר לצורכי פינוי

.7 סיוע

- .7.1 אמצעים להפעלת סיוע
- .7.2 תאור בסיוע הארטיילרי
- .7.3 תאור סיוע מטוסים
- .7.4 תאור סיוע נ"מ

.8 נפגעים ופינוי נפגעים :

- .8.1 אמצעים לטיפול ופינוי
- .8.2 סוגי פגיעות
- .8.3 תאור פעולות הפינוי
- .8.4 רשימת הפצועים
- .8.5 רשימת נעדרים
- .8.6 רשימת הרוגים
- .8.7 מעקב אחרי פצועים שפוננו
- .8.8 דרכים לזיהוי נעדרים

.9 חימוש והספקה :

- .9.1 אמצעים חימושיים בידי הגדוד
- .9.2 סוגי תקלות ופגיעות ברק"מ
- .9.3 איך התגברו על התקלות
- .9.4 תיקונים ע"י גש"ח
- .9.5 אמצעים לביצוע הספקה
- .9.6 תאור ביצוע ההספקה

קטלוג השלבים

מועד	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5
ש 6.10	(1) גיוס והתארגנות במחסני חירום בשדה תימן																								
א 7.10	(2) הירידה ל"טסה"											(3) המתנות בציר "עכביש"													
ב 8.10	המשך המתנות ב"עכביש"											(4) קרב תותחים על "מכשיר"													
ג 9.10	(5) קרב בוקר ב "מכשיר"					(6) קרב צהרים ב "מכשיר"					(7) חניון לילה ב"מכשיר"														
ד 10.10	(8) יהודה גלר מקבל את הפיקוד (סיור יהודה עלי)											(המשך)													
ה 11.10	(9) יום ב "חמדיה"																								
ו 12.10	ב "חמדיה"											(10) התארגנות בציר "מבדיל"													
ש 13.10	(המשך) בציר "מבדיל"																								
א 14.10	(11) התקפה על הקומנדו											(12) ציר "כספי" וחניון ב "כישוף"													
ב 15.10	(המשך)											(13) הפטרול האלים בלילה													
ג 16.10	(המשך)											(14) תרגול גשר יפתח													
ד 17.10	(המשך)					(15) ה"חורבה" של עוזי (דיווחים)					(16) אבטחת "עכביש" ופתיחת "טירטור" (צליחובר במארב)														
ה 18.10	(המשך)											(17) הכנסת גשר יפתח לתעלה												(18) יום בציר "שיק"	
ו 19.10	(המשך) (+ ק"מ וחצי)																								
ש 20.10	(19) יום בסיבוב אבידן																								
א 21.10	(20) התקדמות עד "אושה"											(21) התקפת העשרים ואחד באוקטובר ("מיסורי")													
ב 22.10	(22) עשרים ושניים באוקטובר																								
ג 23.10	(23) עשרים ושלישי באוקטובר																								
ד 24.10	(24) עשרים ורביעי באוקטובר																								

1. הירידה עד החניון בטסה - 070745 אוק' 73

- 1.1. בצהרים מגיעה פלוגה מ' לרפידים. עוברת ת"פ אוגדת סיני למשך עשר דקות. מקבלת דלק מאוגדת סיני. חוזרת לחטיבה 600.
- 1.2. שינוי משימה - נעים בעקבות המח"ט על ציר "טליסמן" לטסה.
- 1.3. פלוגה מ' מגיעה בשעה 16.30 לטסה ומתפרשת בעמדות משני צידי "טליסמן" 30.
- 1.4. עד שעה 21.00 מרוכז כל הגדוד בחניון לילה ב"טליסמן" 60.
- 1.5. הטנק של אמנון אשד נפל לוואדי. פצוע: אמנון אשד.

2. המתנות בציר עכביש - 080001 אוק' 73

- 2.1. המג"ד בקבלת פקודות אוגדתיות בטסה. ידיעות על האויב - האויב עבר את התעלה מספר ק"מ מזרחה. הפסדנו בכל החזיתות כ- 300 טנקים. האויב מפעיל טילי נ"מ מהצד המערבי של תעלת סואץ.
- 2.2. כוונת הדרג הפוקד (אוגדה) - חטיבה 600 תשטוף מדרום לצפון גזרה ברוחב מספר ק"מ ובאורך כ- 10 ק"מ בחיפוי יתר הטנקים של האוגדה. אין להתקרב לתחום 3 ק"מ מהתעלה מפאת הטילים המופעלים מצד מערב.
- 2.3. לא הייתה קבוצת פקודות חטיבתית. לא הוגדרה משימה לגדוד.
- 2.4. הכוונה שהוגדרה בקבוצת פקודות גדודית: לשטוף את יעדי האויב במסגרת "שטיפה" חטיבתית.
- 2.5. הגדוד יוצא מציר "טליסמן" ונכנס בציר "עכביש" עם אור ראשון. פלוגת החרמ"ש נשארת ב"טליסמן" 60. מפקדה עיקרית על יד גבעת ההוקים. הגדוד בשדרה על ציר "עכביש" לאורך שלושה ק"מ מהצומת עד "עכביש" 66. ממתניים עד שעה 11.00 בערך.
- 2.6. נכנסים לאורך "עכביש". הגדוד מהווה (מחסום?) צפוני בפריסה בשטח באיזור מזרחית לחמדיה.
- 2.7. הגדוד במסגרת החטיבה יוצא מציר עכביש לתדלוק לציר "מבדיל", על מנת להמשיך דרומה למצרי המיתלה. התדלוק לא מתבצע ומתקבלת פקודה לחזור לעמדות קודמות מול "חמדיה" ו"מכשיר". הגדוד חוזר לעמדותיו הקודמות צפונית-מזרחית ל"חמדיה".
- 2.8. פלוגת החרמ"ש מצטרפת לגדוד על ציר "מבדיל" ונשארת בתחילת ציר "עכביש" כאשר הגדוד חוזר לעמדותיו הראשונות.
- 2.9. החפ"ק הוא טנק מג"ד עם הגדוד. המפקדה העיקרית נשארת בציר "עכביש" 64.

3. קרבת תותחים עם מכשיר 081500 אוק' 73

- 3.1. ידיעות מרשת חטיבה: טנקים של האויב מתקדמים מאזור "אמיר" מערבה.
- 3.2. כוונת החטיבה להשמיד טנקים מתוך עמדותינו.
- 3.3. הכוחות השכנים לגדוד מכוון צפון היו שוטים שעל קיומם וגבול גזרות איתם נמסר באופן כללי.
- 3.4. המשימה שהוטלה על הגדוד: להתפרש לעמדות כלפי היעד (שזוהה יותר מאוחר כ"מכשיר").
- 3.5. כוונת המג"ד בפקודה ברשת: להשמיד טנקים על "מכשיר".
- 3.6. הגדוד פרוש בעמדות כדלקמן: "כלוד" מימין, "לורה" משמאל, "מוקדון" מצטרף. תוך ירי משפרים עמדות צפונה כל הזמן ומתקדמים בצורה כזו שלושה ק"מ צפונה. תוך כדי כך נשארת פלוגת "כלוד" ימנית (צפונית) בעוד שהטנקים של "לורה" ו"מוקדון" מתערבבים ביניהם. הטנק של אבי שמעוני נדלק מפגיעה ישירה. הטנקים של האויב על "מכשיר" נדלקים בזה אחר זה ע"י פגיעות של גדוד 409, שלנו ושל השוטים מצפון לנו.
- 3.7. השמש שוקעת בדיוק מאחרי "מכשיר". הגדוד פרוש בעמדות כדלקמן: כלוד מימין (צפון), "לורה" משמאל (דרום) ו"מוקדון" במדרון אחורי. אין אש. על "מכשיר" בוערים כשמונה טנקים.
- 3.8. הגדוד נכנס לחניון לילה כ- 500 מ' מזרחים לעמדות שהיה בהן.
- 3.9. פצועים: אבי שמעוני (מת מפצעיו) וצבג עלי.

3.10. הרוגים : קנת דוד, בס יוסף.

4. קרב בוקר במכשיר - 090500 אוק' 73

- 4.1. ידיעות על אויב מתוך תצפית הבוקר מדווח המג"ד למח"ט על חי"ר ב"מכשיר" שמפעיל טילים לכיוון כוחותינו שמצפון לנו.
- 4.2. המח"ט שואל את המג"ד אם יכול לכבוש את "מכשיר". המג"ד טוען שלא נראה לו . הסיכום. על הגדוד לכבוש את "מכשיר" . הובטח סיוע.
- 4.3. הכוונה שהוגדרה ע"י המג"ד : לכבוש את "מכשיר" בחיפוי שינתן מגדוד 409.
- 4.4. בשעה 0700 יוצא הגדוד לתקיפת "מכשיר". "לורה" משמאל. "כלוד" מימין. "מוקדון" גל שני. הדיונות שעל "מכשיר" מסיטות את תנועת הגדוד לפאתיו הדרומיים של "מכשיר".
- 4.5. המג"ד נפצע ומפונה בטנק שלו. חיים אלקן הסמג"ד מקבל את הפיקוד.
- 4.6. הגדוד יוצא לתדלק "בעכביש" 62.
- 4.7. ח.ס.מ.ח. לא פעלו : היו בריכוז מאחור.

5. קרב הצהרים במכשיר - 091030 אוק' 73

- 5.1. כוחות מצטרפים : ארבעה טנקים בפיקודם של סגן רמי לנר, סגן אהרון זמיר, אביחי ברגסון ועוד מט"ק (בברור).
- 5.2. המשימה שהוטלה על הגדוד : להפסיק תדלוק ולחזור לעמדות הקודמות.
- 5.3. סא"ל יהודה בכר לוקח פיקוד על הגדוד ונפצע. אלקן ממשיך בפיקוד על הגדוד.
- 5.4. במסגרת התקפה חטיבתית מערבה, מוטל על הגדוד לכבוש את "מכשיר".
- 5.5. "כלוד" מצטרפת פיזית (בגלל קירבה) לגדוד 409 ויורדת איתו לכיוון "טלויזיה".
- 5.6. "לורה" ו"מוקדון" נעים עם אלקן צפונה. "מוקדון" מחפה ו"לורה" נכנס בפיתחה בין הדיונות בצפון "מכשיר" עם המג"ד. הטנק של אלקן נפגע ראשון. הקשר עם "לורה" ניתק. נרקיס עם שלושה טנקים נשאר מנותק בפנים. הסמג"ד ויתרת "לורה" יוצאים בחזרה.
- 5.7. מצטרפים 8 טנקים שגמרו לתדלק (בפיקודו של ניסים שלום) ונקראים כוח "ינבוט". "מוקדון" + "ינבוט" ושאריות "לורה" עומדים על "מכשיר" ומנהלים קרב תותחים עם האויב.
- 5.8. אבי סימון ועוד שני טנקים יוצאים לחפש את נרקיס. נתקלים באש. ממשיכים בהתקדמות איטית וברדת החשכה חוזרים לגדוד.
- 5.9. "כלוד" עוברת ת"פ גד' 409 וחוזרת עם 409 לעמדות "בחמדיה".
- 5.10. החרמ"ש ומ"מ הסיור פעילים בעזרה לפינוי נפגעים.
- 5.11. פנוי על טנקים עד ציר "עכביש". טנק של איתן כהן פינה את עצמו כשכל הצוות פצוע. התאג"ד באיזור "יוקון" הפעיל פינוי בעזרת מסוקים . פינה גם פצועים של יחידות אחרות נעזר ברופא החטיבתי. חלק מפצועי הגדוד פונו ע"י יחידות אחרות.
- 5.12. הפצועים בקרב זה : סגן מתי ברגר, סגן כהן איתן, רב"ט נחמיה אליעזר, האואר ראובן, ששון יצחק, אבוטבול חיים, גדטקא ציון וברזאני סמי.
- 5.13. שבויים : סגן נרקיס אהרון, ניסים ישראל, אדלר שלמה, ברקוביץ זכריה וקורם אשר.
- 5.14. נעדרים : טלמור חיים, קור דוד, קרמרסקי יעקב, אביטל חיים, פכר יחזקאל, ברקאי אורי וכחלון יוסף.
- 5.15. הרוגים : חדד מסעוד ואברהם יצחק.
- 5.16. הצוות של סגן רמי לנר נפגע ופונה שלא ע"י הגדוד. רמי לנר עצמו פצוע. אין לנו ידיעה על יתר אנשי הצוות.
- 5.17. הצוות הרביעי שהצטרף בראשית שלב זה (אשר שם מפקדו לא ידוע לנו) נעלם בתחילת ההסתערות ואין לנו ידיעה על גורלו. היה מצוות לפלוגת כלוד.

6. חניון לילה ב"מכשיר" - 091800 אוק' 73

- 6.1. כוחות מצטרפים : צוות של יואל גולדשמיט ועוד צוות אחד.

- 6.2. מפקד הגדוד : אלקו חיים ; סמג"ד : אין ; מ"פ כ' : שמילוביץ יצחק ; מ"פ ס' : גלזר דוד ; מ"פ ל' : אין ; מ"פ מפקדה : ניב שמואל ; מ"פ "ינבוט" : ניסים שלום.
- 6.3. צוותים של הגדוד שהגיעו עם טנקים שתוקנו וכן צוותים שהורכבו משאריות צוותות שנפגעו או שפינו פצועים רוכזו לצורך צירופם לגדוד.
- 6.4. החלה תופעה שטנקיסטים סירבו לעלות על טנקים.
- 6.5. כוונת המג"ד : להיות בחניון על "מכשיר". במידה שהחניון יופעל, להחליף מקום על "מכשיר".
- 6.6. הגדוד בחניון לילה. מגלים חי"ר שמתקרב אליהם. פותחים באש ומחליפים מקום.
- 6.7. פלוגת כלוד נמצאת בחניון לילה על "חמדיה" במסגרת גד' 409.
- 6.8. ח.ס.מ.ח. – ביחד עם העיקרית על עכביש.

7. יהודה גלר מקבל את הפיקוד – 100600 אוק' 73

- 7.1. מג"ד : יהודה גלר
- 7.2. סמג"ד : אלקו חיים.
- 7.3. מפקדי הפלוגות ללא שינוי מהשלב הקודם – ובמהלך שלב זה כוח "ינבוט" הופך להיות "לורה".
- 7.4. מוראל האנשים שפוף מאד בכל הרמות. המפקדים אינם נבדלים מהחיילים במצב רוחם. יהודה גלר משוחח עם הקצינים ולאחר מכן עם החיילים. בדבריו מכניס יהודה את הלוחמים לתמונה הכללית, לחשיבות הלחימה וכו'. דורש מכולם להתגלח ולקבל בחזרה צורת חיילים. בעקבות שיחות אלה חוזרת רוח הלחימה לאנשים.
- 7.5. המשימה לגדוד : התארגנות תוך כוונות לעיבוי מערך החטיבה על "חמדיה" ו"מכשיר".
- 7.6. הגדוד יורד מהחניון אל ציר "עכביש" 56. ממלא מחדש. יהודה מגיע בשעה 0605.
- 7.7. יהודה עם המחלקה של עלי בן דוד עושה סיור ממזרח ל"מכשיר" בכיוון צפון במגמה לגלות את הטנקים של נרקיס. פותחים על הסיור באש ויהודה חוזר. התארגנות הגדוד נמשכת עד 1700.
- 7.8. עולים לעמדות צפופות במסגרות פלוגתיות ב"חמדיה".
- 7.9. פלוגת "כלוד" נמצאת בחניון לילה בציר "פוטון" 37. מצטרפת לילה לגדוד.
- 7.10. ח.ס.מ.ח. על ציר עכביש עם המפקדה העיקרית.

8. יום ב"חמדיה" – 110500 אוק' 73

- 8.1. הגדוד עומד יום שלם בעמדות ב"חמדיה". מפקדים בתצפית משתתפים בטיווח ארטילריה חטיבתית.
- 8.2. אין קש"א בגדוד.

9. התארגנות בציר "מבדיל" – 120100 אוק' 73

- 9.1. כוחות מצטרפים :
  - 9.1.1. מצטרפים מפקדים : רסן שפס זאב , סרן רוני גלבווע, סגן פייביש מנדי.
  - 9.2. איוש מפקדת הגדוד : מג"ד : יהודה גלר ; סמג"ד : אלקו.
  - 9.3. מפקדי הפלוגות וסגניהם :
    - 9.3.1. מ"פ כ' : שמילוביץ ; סמ"פ כ' : פייביש מנדי ;
    - 9.3.2. מ"פ ל' : שפס זאב ; סמ"פ ל' : צליחובר עוזי ;
    - 9.3.3. מ"פ מ' : אבי סימון, סמ"פ מ' : דוידוביץ נתן ;
    - 9.3.4. מ"פ ס' : גלזר דוד, סמ"פ ס' : צביקה רון ;
    - 9.3.5. מ"פ מפקדה : ניב ; סמ"פ מפקדה : גדי.
  - 9.4. במשך יומיים מתארגן הגדוד במרוכז בציר "מבדיל" 76.

10. הקומנדו – 140500 אוק' 73

- 10.1. ידיעות : קומנדו של האויב נחת בלילה על ציר "רויחה" כ- 20 ק"מ מהתעלה.
- 10.2. הכוונה : לעזור לפצי לחסל את הקומנדו.
- 10.3. המג"ד ופלוגת "מוקדון" יוצאים על ציר "רויחה". מגלים את הקומנדו ק"מ מערבית ל"אלטרן".
- 10.4. הפלוגה משמידה את חיילי הקומנדו.
- 10.5. יתרת הגדוד בינתיים בהמתנה בציר "רויחה".
- 10.6. מח' הסיור המורכבת מגייפ וקמנדקר עוזרים בניווט ובפינוי נפגעים.
- 10.7. פצועים : חיה דוד וסגן שטרן דניאל.

11. ציר "כספי" וחניון ב"כישוף" – 141100 אוק' 73

- 11.1. ידיעות על אויב : חשש להתקדמות אויב על ציר "כספי" מכיוון דרום לצפון.
- 11.2. המשימה : להתמקם באיזור "אדרה" על ציר "כספי" ולאבטח לכיוון דרום ומערב.
- 11.3. פלוגת מוקדון נעה עם המג"ד עד "אדרה". יתרת הגדוד מצטרפת ובדרכה להצטרפות מותקפת ע"י שמונה מיגים מצריים. אחד המיגים מופל באש מהקרקע.
- 11.4. הגדוד בעמדות תחת אש ארטילרית דלילה.
- 11.5. בשעה 16.30 עוברים לחניון מפוצל על "כישוף" ו"חמדיה".
- 11.6. שפס ועוד מחלקה נשלחה ל"חורבה" שעל ציר "כספי" למטרות תצפית והתרעה.
- 11.7. למחרת עוזי צליחובר עם מחלקה של עלי מחלפים את שפס.
- 11.7. ח.ס.מ.ח. עוברים עם העיקרית "לעכביש" 55.

12. הפטרול האלים באזור "טלויזיה" - 151500 אוק' 73

- 12.1. כוונת האוגדה לפרוץ אל התעלה. חטיבה 600 צריכה ללחוץ על "מיסורי" מערבה, לצורך הפניית כוחות כלפיה.
- 12.2. המשימה שהוטלה על הגדוד : ללחוץ את האויב עד סגול 104 (תחילת "מיסורי") ולהמשיך לאחר מכן לפי פקודה.
- 12.3. בשעה 17.10 חוצה פלוגת "לורה" עם הסמג"ד את ציר "פוטון" ונעמדת בעמדות.
- 12.4. בשעה 18.45 יוצא יתר הגדוד מערבה ומצטרף לפלוגת "לורה". כל הגדוד נע מערבה. פלוגת "לורה" מובילה פרושה. פלוגת "מוקדון" מימין בשדרה מאבטחת צפונה. סמג"ד עם פלוגת "כלוד" נעים מאחור. תוך כדי התקדמות יורים למטרות מזדמנות. מצד צפון נורים טילים על הגדוד.
- 12.5. בשעה 20.20 עוצרים ומנסים להדליק מטרות על מנת לראות מה קורה בשטח.
- 12.6. הגדוד פונה צפונה לכיוון מקור הטילים ב"טלויזיה". מתקדמים תוך ירי.
- 12.7. לפי פקודת המח"ט לשטוף את "טלויזיה" ממערב למזרח, פונה הגדוד מזרחה ומסתער על יעד חי"ר הנמצא מדרום ל"טלויזיה".
- 12.8. בשעה 21.40 עולה הגדוד על שדה מוקשים שהונח חפוז. ששה טנקים נפגעים ונשארים בשטח. שאר הגדוד חוזר דרך צירי "פוטון" ו"עכביש" ל"חמדיה" ושם נשארים בלילה ולמחרת.
- 12.9. אחה"צ נקרא עוזי ע"י החטיבה לחזור לגדוד. בחוזרו עם דמדומים נדרש ע"י האוגדה לחזור ל"חורבה". עוזי צליחובר עם 3 של "לורה" בחניון לילה ב"חורבה".
- 12.10. במהלך הפטרול היה סיוע ארטילרי שהתקדם עם הגדוד ולפי דרישתו.
- 12.11. פצועים : ציון כהן מהחרמ"ש נפצע בהפגזה.
- 12.12. סגן ניסן כץ נהרג ממוקש.

13. תרגול גשר הגלילים 161200 אוק' 73

- 13.1. המשימה : להתאמן בגרירת גשר יפתח (אחרי שתוקן משבירתו) בין "חמדיה" ל"כישוף".
- 13.2. הגדוד יורד למילוי מחדש באיזור "עכביש" 55.

- 13.3. בערך בשעה 15.00 נרתמים לגשר הגלילים ומפתחים טכניקה לגרירתו. הרתימה נמשכת כשעתיים. בדמדומים אחרונים גוררים כמה מאות מטרים.
- 13.4. נשארים בלילה רתומים לגשר. אופן הרתימה: פלוגת "לורה" ופלוגת "מוקדון" עם הסמג"ד רתומים לגשר ונמצאים ברשת "לורה". פלוגת "כלוד" מאבטחת.
- 13.5. נשארים במצב רתום עד למחרת בשעה 09.00
- 13.6. עוזי צליחובר ממקומו בחורבה מתחיל לדווח החל משעה 170800 אוק' על תנועות שריון מדרום לצפון באזור האגם המר.

14. ה"חורבה" של עוזי צליחובר - 170900 אוק' 73

- 14.1. ידיעות על אויב: דיווחי עוזי צליחובר על אויב מדרום לצפון.
- 14.2. המשימה: לחזור ל"חמדיה" ולתפוס עליה עמדות לכיוון "מכשיר".
- 14.3. מתנתקים מהגשר ותופסים עמדות כנדרש.
- 14.4. האויב עליו דיווח עוזי מוגדר כחטיבת טנקים. פונה מזרחה ומתחיל להתקדם לעבר "חורבה".
- 14.5. עוזי יורד מערבה לעמדות ופותח באש על חטיבת האויב הנ"ל.
- 14.6. האויב חוזר לאזור "לקסיקון" וממשיך בתנועתו צפונה.
- 14.7. עוזי צליחובר בשלב זה נמצא ברשת של החטיבה המכינה מארב לחטיבת האויב הנ"ל.

15. אבטחת "עכביש" ופתיחת ציר "טרטור" - 171300 אוק' 73

- 15.1. ידיעות על אויב כפי שנמסרו מגדוד אותו מחליפים. יחידות חי"ר של האויב מנסות לנתק את ציר "עכביש". ציר "טרטור" חסום.
- 15.2. כוונת החטיבה: לאבטח את ציר "עכביש" לתנועה.
- 15.3. המשימה לגדוד: לאבטח את הקטע בין 50 לבין 52.
- 15.4. הגדוד ממלא מחדש ועם רדת החשכה מציב שלושה חניוני לילה פלוגתיים מעורבי חרמ"ש בנקודות הבאות:
פלוגת "מוקדון" ממערב "לעכביש" 53
פלוגת "כלוד" ממערב "לעכביש" 52 (עם הסמג"ד)
פלוגת "לורה" ממערב "לעכביש" 51 (עם המג"ד)
- 15.5. עם בוקר 18 אוק' מוטלת על הגדוד משימה: טהור ציר "טרטור" לאורכו.
- 15.6. מתברר מתצפית שציר "טרטור" לא מוחזק ע"י האויב. הגדוד פותח את הציר ע"י תנועה עליו, תוך אבטחה.
- 15.7. מגלים בציר "טרטור" אזור 41 פצוע והרוגים של גדוד 890 מהתקפתם יומיים קודם.
- 15.8. פלוגת סנבים מפנה 50 גופות הרוגים (חלקם טנקיסטים על פי לבושם).
- 15.9. זחל"מ וטנק עולים על מוקשים מדרום "לטרטור" (אין נפגעים).
- 15.10. הגדוד בשיתוף עם כוחות הנדסה משלים פתיחת ציר "טרטור".
- 15.11. עוד ביום ה-17 אוקטובר משתתף עוזי צליחובר ו-3 של "לורה" במארב שהקימה חטיבה אחרת לאויב שעל תנועותיו דיווח עוזי מעמדותיו ב"חורבה". מארב זה נוחל הצלחה גדולה. מושמדים טנקים של חטיבת שריון אויב כאשר לכוחותינו אין אף אבידה.
- 15.12. עם רדת החשכה חוזר עוזי לגדוד ובדרכו חזרה נתקע טנק במכשול קרקעי, אחד מאנשי הצוות נחבל בראשו.
- 15.13. פצוע אחד: קופלר דן.

16. הכנסת גשר יפתח לתעלה - 1817030 אוק' 73

- 16.1. ציר "טרטור" פנוי. חשש להתקפות מהאוויר.
- 16.2. המשימה: להכניס את גשר יפתח לתעלת סואץ באדום 95.

- 16.3. הגדוד גורר את גשר הגלילים לאורך ציר "טרטור" מצד צפון לו. המג"ד מנחה דחפורים להכנת התוואי לגרירה. מטוסי חיפוי וזחלמ"י נ"מ מלווים את מבצע הגרירה של הגדוד.
- 16.4. במהלך הגרירה מונחתת אש ארטילרית דלילה ולא מדוייקת על הגדוד.
- 16.5. בערך בשעה 16.00 מותקף הגדוד ע"י שמונה מיגים אשר אינם מצליחים לפגוע בגדוד. חמישה מהם מופלים ע"י מטוסי החיפוי והאחרים בורחים מערבה.
- 16.6. בשעה 18.00 מגיע הגשר עד התעלה. פעולות התאום לצורך החדרת הגשר למים נמשכות עד 22.30 בערך.
- 16.7. החדרת הגשר למים נמשכת עד שעה 01.00 לפנות בוקר (ה-19 באוק'). פלוגת "כלוד" נשארת באבטחת הגשר.
- 16.8. פצוע מפגיעת מדף: טורקה שלמה.

17. יום בציר "שיק" (+צפונה ק"מ וחצי) - 190100 אוק' 73

- 17.1. אין לגדוד ידיעות על אויב.
- 17.2. אין ידיעה על כוונת הדרג הפוקד.
- 17.3. המשימה שהוטלה על הגדוד: חסימת "לקסיקון" כלפי צפון באזור "שיק". (במקום יחידה אחרת אותה על הגדוד להחליף).
- 17.4. הגדוד ניתק מהגשר חוזר למלוי "בעכביש" 49 ותחת הכותרת של מילוי מחדש ישנים עד 190500 אוק'.
- 17.5. בשעה 06.00 מחליף הגדוד את היחידה שמחזיקה בקו ציר "שיק". הגדוד מנהל קרב אש מעמדותיו כלפי צפון וצפון מזרח. אש האויב היא אש נ"ט. הגדוד משמיד נגמשי"ם ומשאיות.
- 17.6. בשעה 16.30 הגדוד מקבל פקודה להתקדם צפונה. עם תחילת ההתקדמות נפתחת על הגדוד אש טילים, (מספר טנקים נפגעים והגדוד נסוג לעמדותיו הקודמות).
- 17.7. על חניון הלילה, שהגדוד נכנס אליו עם ערב, יורדת הפגזה ארטילרית ו-מט"ק נהרג מההפגזה.
- 17.8. פלוגת "כלוד" ממשיכה באבטחת הגשר.
- 17.9. החרמ"ש מופעל בחניון לילה עצמאי.
- 17.10. פצועים: חיים כרמי, אהרון ימין, יצחק יצחק, אוחיון דוד, אבי-סימון, שלמה כהן, גדסי משה, חמו מחלוף, יוסי שמריהו, פגן חיים ורוני גלבוץ.
- 17.11. הרוגים: סמל יונתן בונפלד, סגן זמיר אהרון, דורון גרינוולד, דאוס ישראל ואביחי ברגסון.

18. יום בסיבוב דן אבידן - 200500 אוק' 73

- 18.1. סגן דוידוביץ מקבל פיקוד על פלוגת "מוקדון".
- 18.2. ידיעות על האויב – זכרונות מיום קודם.
- 18.3. כוונת הדרג הפוקד להרחיק את הגבול צפונה.
- 18.4. כוחות שכנים: גדוד של חטיבה אחרת יתקדם במקביל מצד מערב של התעלה.
- 18.5. עד שעה 09.00 בבוקר ערפל סמיך.
- 18.6. בשעה 09.00 הגדוד מתפרש לעמדות היום הקודם.
- 18.7. בשעה 10.00 מתקדם הגדוד צפונה. הפלוגה המערבית באזור ציר "ראש" מתקדמת ללא התנגדות. הפלוגה המזרחית על "לקסיקון" נתקלת בהתנגדות ואש טילים ונפגעים לה מספר טנקים. היא נשארת באזור סיבוב "אבידן" בעוד הפלוגה ימנית ממשיכה צפונה.
- 18.8. בשעות אחה"צ נעשה מילוי מחדש בדרוג פלוגתי. פלוגת "כלוד" מצטרפת לגדוד. הגדוד מנהל אש מבלי להתקדם.
- 18.9. בלילה חניון לילה גדודי ק"מ מערבית וצפונית לסיבוב "אבידן". שוב ממלאים מחדש לפי פלוגות.
- 18.10. מרגמות 81 מופעלות ע"י מ"פ החרמ"ש לטובת הפלוגה על "לקסיקון".
- 18.11. פצועים: רס"ן אלקן חיים, משה משה ואברגיל דוד.

18.12. הרוגים: סגן וינר אריאל, זלדמן יצחק, מלחי אלי, איתן אפרת וקיטאי אילן.

19. התקדמות עד "אושה" - 217500 אוק' 73

- 19.1. אין סמג"ד.
- 19.2. המשימה: להמשיך להתקדם צפונה במקביל לכוח שממערבית לתעלה.
- 19.3. הגדוד ממשיך בהתקדמות לאורך ציר "ראש" למרות ירי נ"ט ושטוח מסלול. ההתקדמות היא זהירה. אין נפגעים.
- 19.4. פלוגת החרמ"ש (סנבים) בעקבות הטנקים מטהרת את ציר ראש.

20. התקפת העשרים ואחד באוקטובר - 211200 אוק' 73

- 20.1. כוח בסין הכולל 4 טנקים בפיקוד נועם ליבני מצטרף לגדוד. רפי מצפון עם 3 טנקים מצטרף לגדוד.
- 20.2. מג"ד יהודה גלר, סמג"ד רפי מצפון.
- 20.3. מ"פ כלוד: שמילוביץ יצחק
מ"פ לורה: שפס זאב
מ"פ מוקדון: דוידוביץ נתן
מ"פ סנבים (חרמ"ש): גלזר דוד
מ"פ מפקדה: ניב שמואל
- 20.4. הכוחות המצטרפים מועברים ישירות ממפקדת החטיבה ואין רישום של הצוותים בשלישות הגדוד
- 20.5. סד"כ: מצפון - 11 ברשת 7 טנקים
"כלוד" - 6 טנקים
"לורה" - 8 טנקים
"מוקדון" - 4 טנקים
מג"ד - 1 טנק
סה"כ 26 טנקים
- 20.6. הגדוד פרוש בחצי קשת מאזור "מפרש" ועד "לקסיקון" צפונה מאדום 250.
- 20.7. הידיעות בקבוצת הפקודות החטיבתית - כ-2 חטיבות חי"ר באזור צפון "מיסורי", מצוידות בנ"ט ובטילים חפורות בקרקע.
- 20.8. בכוונת החטיבה לקפל את החטיבות הדרומיות של הארמיה השנייה ולהרחיב את ראש הגשר צפונה.
- 20.9. כוחות שכנים: גדוד 409 יתקוף כלפי צפון ממזרח ל"לקסיקון".
- 20.10. המשימה שהוטלה על הגדוד - להסתער במסגרת החטיבה לכוון צפון מזרחי ולהיאחז באזור הגבעות שאחרי היעד, לכיוון צפון.
- 20.11. הפקודה הגדודית ניתנה בקשר. כל החיילים בטנקים שהאזינו ברשת הגדודית קיבלו הסבר מפורט על תוכנית ההתקפה. עם דגש בנושא המשך תנועה לפנים - כל זמן ההסתערות.
- 20.12. לאחר מספר דחיות בגלל עיכוב בהגעת המטוסים, ניתנה ב-15.15 פקודה להתקפה.
- 20.13. פלוגות "מוקדון" ו"לורה" עם המג"ד התקדמו כ-800 מ'. ותפסו עמדות לכוון צפון מזרח. פלוגות "כלוד" ו-"11" התקדמו ברציפות לכוון צפון מזרח ועברו את "לקסיקון" מזרחה.
- 20.14. גדוד 409 נעצר בעמדות וניהל אש. על מנת לא להשאיר את 2 הפלוגות המזרחיות מנותקות, נתן המג"ד פקודה ושתי הפלוגות המערביות ("לורה" ו"מוקדון") המשיכו בהסתערות.
- 20.15. בשלב זה אבד קשר העין עם 2 הפלוגות המזרחיות. טנקים מפלוגות "מוקדון" ו"לורה" החלו להיפגע ולפנות פצועים.

- 20.16. ההסתערות נמשכה עד לתוך יעד החי"ר שנמצא כ- 1 ק"מ צפון מערבה "מאושה" "לקסיקון". המג"ד מכניס את פלוגת החרמ"ש לעזרה.
- 20.17. המג"ד חוזר לאחור לאחר שנשאר לבד וכונס אליו 3 טנקים של פלוגת "לורה" שרק אתם יש קשר.
- 20.18. החרמ"ש מגיע למג"ד ועוזר בהגנה על המקום ובפנוי פצועים. תוך כדי הלחימה נפגע המ"פ. לאחר מכן עולה הזחל המפנה על מוקש המ"פ נהרג.
- 20.19. המג"ד מבקש מהמח"ט להתארגן בנקודה אחורית יותר לאחר שמתברר שאין אפשרות לתגבר את הכוח. מ"פ מפקדה עם טנק בודד מגיע אל הכוח עם צוות מתוך האנשים שפוגו ופינו לאחור.
- 20.20. 4 טנקים מתארגנים לחניון לילה באזור "לקסיקון" צפונה ל"אושה". נפתחת אש טנקים (או נ"ט) על החניון והחניון מדלג אחורה עד ל- 1 ק"מ דרומית ל"אושה".
- 20.21. לאחר התמקמות במקום החדש נפתחת על החניון אש שטוחת מסלול בעזרת תצפית א"א, האש לא יעילה. החניון משיב באש. לאחר כחצי שעה משתתקת האש.
- 20.22. החרמ"ש בתחילת ההתקפה בעמדות אחוריות. בשלב הכניסה ליעד החי"ר והפגיעות בטנקים (שלנו) החרמ"ש מוכנס לאזור הלחימה של פלוגת "לורה", "מוקדון" ומסייע רבות בטיהור המקום מחוליות אויב ובפנוי פצועים. 2 זחלמ"ים עולים על מוקשים.
- 20.23. הסיור הגיע לאזור תחילת ההסתערות וסייע בהכוונת כוחות שפינו פצועים לתאג"ד. כמו כן סייע בתצפית ובדיווח על אזור הקרב.
- 20.24. כוח בסין שצורף נשאר ברשת שלו (שלא היתה מיוצגת אצל המג"ד) ולא ידע את רשת הגדוד. לכן לא נוצרה תקשורת בין הטנקים שנשארו מכוח זה לבין המג"ד בשלב העצירה וההתארגנות.
- 20.25. פצועים: סמל שאול שקד, מנו ראובן, פורמן חיים, ברוך ליפשיץ, סרן רוני גלבוץ, כץ שמואל, סגן עוזי צליחובר, אלזם אלברט, לנקרי יצחק, בלבן אריה, סגן ניסים שלום, אנדרי פרידמן, קונפורטי יצחק, ארליך יוסף, יוסף ישראל, דני אסור, גולדשטיין יוסף, פנחס בן שושן, משה רון, טוגנצ'ר צבי ומלכי משה.
- 20.26. שבויים: זבדי אברהם, פלשנר פליכס, ויס אברהם, אבני אבידור, שדה משה, מצה אלברט, קלוש שמואל, ששון אברהם, דיארט ראובן וקנט הנדלר.
- 20.27. נעדרים: זרמסקי שלמה, סגן מנדי פייביש, יגאל הללי, סגן אלפרט מאיר, מנחם נצר, הורנשטיין דוד, אהרוני משה, כהן משה, ריזנר יהודה, אלי פורמן, סגן קופרמן דוד, יגאל פנחס, יגאל לוקרמן, אלישע צבי.
- כמו כן נעדרים עוד מספר אנשים מצוותים שצורפו לגדוד לפני ההתקפה ולא נרשמו בשלישות הגדוד.
- 20.28. הרוגים: רס"נ זאב שפס, סגן נתן דוידוביץ, מוטי קורם וסגן גלור דוד.

21. עשרים ושנים באוקטובר

- 21.1. כוחות מצטרפים: כוח אריה, 5 טנקים בפקוד רס"נ אריה.
- 21.2. מג"ד: רס"נ יהודה גלר; סמג"ד: אין.
- 21.3. מ"פ "אריה": אריה; מ"פ "כלוד": ניב שמואל; מ"פ "לורה": מנדלוביץ שלמה; מ"פ "מוקדון": נועם ליבני.
- 21.4. לפי תצפית בשטח, אויב עזב את הקו של עמדותיו והתקפל כק"מ צפונה.
- 21.5. גדוד 409 צפונה מ"אמיר" בעמדות צפונה ומזרחה.
- 21.6. עם בוקר חוזר הגדוד ותופס את העמדות של תחילת ההתקפה, ביום הקודם, כאשר פלוגת "לורה" נשארת באזור "לקסיקון", צפונה ל- 250.
- 21.7. במשך היום, מעמדות הגדוד יורה על מטרות בטווחים גדולים מן העמדות.
- 21.8. בלילה מתארגן הגדוד בשלושה חניונים: פלוגת "לורה" במקומה, פלוגת "מוקדון" עם המג"ד, פלוגת "כלוד" עם כוח אריה באזור "מפרש".
- 21.9. בשעה 18.55 נופל טיל באזור חניון הלילה של המפקדה העיקרית.
- 21.10. פצועים: פישר רוברט, אלוש יגאל, שחר פנחס.
- 21.11. נעדרים: גורדון חגי, דורי יורם.
- 21.12. הרוגים: טייכמן גרשון, בלום אברהם, ברגמן שמואל, וכן וולף חיים.

22. עשרים ושלושה באוקטובר

- 22.1 מצטרפים 2 טנקים שתוקנו מאויישים ממאגר חטיבת.
- 22.2 מ"פ "כלוד": צור נתן. השאר ללא שינוי.
- 22.3 המשימה שהוטלה על הגדוד - שמירת הישגים, השמדת כוחות אויב בשטחנו- תפיסת שבויים.
- 22.4 המג"ד עובר לפלוגת "לורה" באזור "לקסיקון".
במשך היום עוסקים באיסוף שבויים וירי על מנסים להימלט. בין השאר פגיעה בטי 55 אשר נע בטעות אל כוחותינו. באזור הצפוני מגדירים את קו הפסקת האש ומעבירים 2 פצועים מצריים אל כוחותיהם.
- 22.5 החרמ"ש עוזר בטהור השטח ובתפיסת הקו. שותף לחינוכי הלילה. חינוכי הלילה במקומותיהם הקודמים.
הסיור מבצעים היכרות וסימון צירים בשטח.

23. עשרים וארבע באוקטובר

- 23.1 המשימה שהוטלה על הגדוד - להתקדם עד לקו הכוחות המצריים, על מנת להגדיר בשטח את קו הפסקת אש. נוח לנו.
- 23.2 הגדוד מתקדם בשני צירים. פלוגת "לורה" עם המג"ד על "לקסיקון" צפונה. פלוגת "מוקדון" על "אושה" מזרחה.
- 23.3 בשעה 07.00 עוברת פלוגת "לורה" את "אושה" ו-2 טנקים עולים על מוקשים מדרום לציר.
- 23.4 פלוגת מוקדון מגיעה לפלוגת "לורה" על ציר "אושה".

24. עשרים וחמישי באוקטובר 73

- 24.1 אמ"ל

25. עשרים ושישי באוקטובר 73

- 25.1 ב- 26 באוקטובר עולה משאית על מוקש. נפגעים: סגן אהוד יוסיס ואלכסנדר גרשון.